

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р инж. Венцислав Кирилов Стоянов

ЗА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД НА ТЕМА „ИЗСЛЕДВАНИЯ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА СТРОИТЕЛНА ФИРМА“,

изготвен от **инж. Владислава Атанасова Гогова - Илиева**

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
в професионално направление 5.7. „Архитектура, строителство и геодезия“
по научната специалност „Технология и механизация на строителното производство“

Дисертационният труд е обсъден и насрочен за защита от разширен катедрен съвет на катедра „Технология и мениджмънт на строителството“ към Строителния факултет на ВСУ „Л. Каравелов“, на което бях определен за член на научното жури. Процедурата по защитата на дисертационния труд е определена със заповед на Ректора на ВСУ „Л. Каравелов“ № 652/22.10.2021г г., като състава на научното жури е утвърдено в същата заповед на Ректора на ВСУ „Л. Каравелов“, въз основа на предложение на катедрата, утвърдено с решение на Факултетен съвет на Строителния факултет.

1. Общи сведения за процедурата и предоставени материали

Инж. **Владислава Атанасова Гогова - Илиева** е зачислена в задочна форма на докторантура към катедра „Технология и мениджмънт на строителството“ към Строителния факултет на ВСУ „Л. Каравелов“ с начало 2012 г. и край 2016 г. Отчислена е с право на защита със заповед № 770/21.07.2017г. на Ректора на ВСУ „Л. Каравелов“.

По процедурата за защита на дисертационния труд са представени следните материали:

- ✓ Заповед № 559/21.06.2012г. на Ректора на ВСУ „Л. Каравелов“ за зачисляване с право на защита;
- ✓ Заповед №. на Ректора на ВСУ „Л. Каравелов“ за отчисляване с право на защита;
- ✓ Заповед № 652/22.10.2021г. на Ректора на ВСУ „Л. Каравелов“ за назначаване на научно жури;
- ✓ Дисертационен труд с приложения на магнитен носител;
- ✓ Автореферат;
- ✓ Списък на публикации във връзка с дисертационния труд.

2. Кратки биографични данни

Асистент инженер Инж. **Владислава Атанасова Гогова – Илиева** завършва средното си образование през 1995 г. в Професионална гимназия по архитектура, строителство и геодезия „Арх. Камен Петков“ гр.Пловдив, Специалност : Строителство и архитектура. От 1996 до 2002 г. е студент във ВСУ „Любен Каравелов“ – София, България, Специалност: Строителство на сгради и съоръжения, Образователно – квалификационна степен: Магистър. От 2002 до 2010 г. работи във „Военно строителство инженеринг“ ЕООД, гр.София, като заема длъжности специалист ПТО и Инвеститорски контрол. От 2006 г. до момента работи като асистент във ВСУ „Л. КАРАВЕЛОВ“ в катедра „Технология и мениджмънт в строителството“, водеща упражненията в областта на Организация и управление на строителството.

инж. Владислава Гогова - Илиева владее руски език и ползва английски език. Член на Камара на инженерите в инвестиционното проектиране.

Докторантката притежава изключителен практически опит в областта на организация, управление и контрол в областта на строителството. Тук може да се подчертае и включването ѝ в различни инициативи, провеждани съвместно с професионални сдружения, като КИИП, КСБ и други.

3. Характеристика на дисертационния труд

3.1. Актуалност на темата

Заложеният в дисертационния труд проблем, свързан изследвания на конкурентоспособността на строителна фирма е сериозно предизвикателство от икономическо и социално естество. Умението да се управлява в условията на силна конкуренция е в основата на успеха на всяка една строителна фирма.

Актуалността на изследването е обусловена по следният начин:

В основата е глобализирането на българската икономика, нейното интегриране в икономическата система на ЕС и динамиката на бизнес средата. Нарастащата конкуренция, появата на качествено нови концепции и технологии изискват във фирмите организационни промени, водещи до бързо и ефективно адаптиране към новите условия. Ключовата роля в икономическото развитие на всяка една страна е вниманието към малките и средни предприятия, които често биват посочвани като гръбнака на всяка една икономика. Малките и средни предприятия са предпоставка за конкуренция и работещи пазари, това с пълна сила важи и за малките бизнеси в сектор „Строителство“.

Всичко това обуславя актуалността на проблема, свързан с разкриване и изследване на фактори, влияещи върху конкурентоспособността на строителните фирми.

3.2. Съдържание на дисертационния труд

Представеният за становище дисертационен труд съдържа 122 стандартни страници. В структурно отношение е изграден от увод, изложение в четири глави, заключение, списък на използваната литература, приложения. За онагледяване и по-добро представяне на изследването са включени поредица от таблици, графики и диаграми. Използвани са общо 70 заглавия на литература, от които 56 на кирилица и 14 източници на английски език.

Дисертацията включва: увод; четири глави; изводи и заключения от дисертационното изследване; приложения; претенции за научни и научно-приложни приноси; насоки за бъдещи изследвания; публикации, свързани с дисертационния труд.

Уводната част на дисертационния труд определя актуалността на проблема. Въз основа на това, са формулирани целите и задачите на изследването. Определен е предметът и обектът на изследването. Обект на изследването в дисертационния труд са строителни фирми вписани в Централния професионален регистър на строителя (ЦПРС), със заети лица до 49 човека, а негов предмет са влиянието на елементи (фактори) от вътрешната среда, като предпоставка за повишаване на конкурентоспособността на строителна фирма.

Основна цел на дисертационното изследване е да се разработи и предложи подход и модел за оценка на вътрешни фактори (елементи от вътрешната среда) на конкурентоспособност на строителните фирми.

В методологичен план представеният дисертационен труд се основава на количествени и качествени методи за изследване, методи за набавяне и обработка на данни. Ползват се подходи, като: преглед и обобщаване на различни източници за информация; анализ на проучвания, актуализиране на проучвания и тяхното доразвиване; научно - теоретичен анализ; събиране, систематизиране и обобщаване на статистически данни; сравнителен анализ на данни и изследването на причинно-следствените връзки между променливите чрез специализиран софтуерен продукт за изследвания IBM SPSS Statistics (Statistical Package for the Social Sciences) 16.0.1, MS Excel 2010, MS Excel 2019; анкетно проучване за събиране на необходимите за изследването данни; графично, схематично и таблично представяне на статистически данни и информация.

ГЛАВА ПЪРВА на дисертационния труд е озаглавена Анализ на проблема за повишаване на конкурентоспособността на строителните фирми. Разработена е в две основни точки с разгъната вътрешна структура. В първа основна точка са проучени и анализирани икономически теории, теории в науката за управление, различни концепции за дефиниране на понятията „конкуренция “ и „конкурентоспособност “.

Темата за конкурентоспособността е обект на няколко международни авторитетни публикации, които са включени в разработката. Това са : Годишните публикации за Глобалния индекс за конкурентоспособност публикуван от Световния икономически форум; Ежегодните публикации на Института за развитие на управлението – Годишникът за световна конкурентоспособност; както и Годишните доклади на Световна банка за условията за правене на бизнес.

Във втора основна точка от глава първа е представена концепцията за конкурентоспособност на фирма. Проучени са различни гледни точки на изследователи. От системна гледна точка са разкрити характерни особености на строителната фирма, а именно : сложна, динамична, вероятностна и самоуправляваща се система.

Въз основа на направения анализ са формулирани основни изводи, като са определени и са формулирани целта и задачите на изследването.

ГЛАВА ВТОРА - Система от фактори, влияещи на конкурентоспособността на строителна фирма. В тази глава на дисертацията авторът представя аргументи относно вътрешнофирмената среда, като определяща за нивото на индивидуалната конкурентоспособност на фирмата. Определена е силата и характерът на факторите, средата, тяхната водеща роля в стремежа към повишаване на фирмената конкурентоспособност. Акцентирано е върху факта, че вътрешните фактори са функция на индивидуалното управление, но и на това, че се променят от въздействията на външната среда и същевременно, заедно с нея обуславят управлението на фирменото поведение.

За постигане на целта изследването се осъществява на два етапа. Първи етап - пилотно проучване. Съставени са анкетни карти, чиято цел е получаване на първична информация (пилотно проучване) по отношение на организационно – информационните фактори: ефективността организационната структура на фирмата, системата за контрол, ефективността на управлението, фирмената култура; развитието на човешките ресурси; технологично равнище на фирмата. Пилотното проучване обхваща периода 2013 г.–2015 година. Анализът на резултатите от пилотното анкетно проучване сред 60

строителни фирми е дало основание за направата на четири основни извода. Направените изводи са основа за определяне на групата от фактори на конкурентоспособност (от вътрешната среда на строителна фирма), които ще бъдат изследвани, а това са: Организационна структура; Стратегическо управление; Ресурсно и технологично осигуряване на строителния процес; Качество и контрол на качеството; Човешки ресурси (мотивационни фактори).

След заключенията, направени от извършеното в тази част, развитието на дисертацията продължава с реализиране на вторият основен етап – разработване на анкетна карта и проучване. Избрания метод за набиране на информация е проучване чрез анкетна карта. За целта в един общ модел – анкетна карта са обединени факторите със съответните подфактори на конкурентоспособност.

За постигане на поставената пред настоящето изследване цел са приложени подход и методика за статистическо характеризиране на влиянието на определените фактори на конкурентоспособност на малка строителна фирма (0 - 49 човека) на базата на данни от анкетни проучвания. Втора глава завършва с изложение относно мотивите за подбор на обектите на изследване.

ГЛАВА ТРЕТА - обработка и анализ на резултатите от анкетното проучване. В рамките на глава трета на дисертацията е осъществен анализ и оценка на групите фактори на конкурентоспособност на строителните фирми. За целта е организирано и проведено анкетно проучване през периода ноември 2016 – март 2018 година. Анкетната карта е предоставена на служители (респонденти) от 105 строителни фирми.

В глава трета е изведен теоретичен математически модел за обработка на данните от анкетните карти. Моделът се основава на дисперсионен анализ, който е част от статистиката, изучаваща влиянието на една или няколко групиращи променливи върху една количествена. Представен е модел на резултатите от изчисленията и обработката на данните при факторния дисперсионен анализ.

Практическото изчисляване на резултатите в дисертационния труд е направено с програмата IBM SPSS Statistics - компютърна програма, която е специализирана за систематизиране, обработка и анализ на статистическа информация. Преди същинското осъществяване на факторния анализ се извърши проверка на адекватността на извадката като цяло. В изследването е използван индексът на Кайзер-Майер Олкин (КМО) за адекватност на извадката.

Глава трета завършва с формулирани основни изводи по отношение на всеки един от изследваните фактори на влияние.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА - оценка и практическо приложение на изследването. В тази глава е извършено оценяване на извършените проучвания и анализи. Формират се основните изводи от изследването. Вътрешната среда обхваща вътрешни фактори и елементи, с които фирмата разполага и върху които може да влияе и управлява. Факторите на вътрешната среда изразяват състоянието и нивото на фирмената конкурентоспособност. От особено значение е тяхната идентификация. Правилно създадената организационна структура спомага за постигане на целите и задачите на строителната фирма. Тя е средство за постигане на конкурентоспособност. Практическото приложение на представеното изследване е интегриране на знания и механизъм за изследване на вътрешни фактори влияещи върху конкурентоспособността. Мениджмънта на всяка една малка строителна фирма може да направи анализ и постави оценка на вътрешнофирмената среда и да открие факторите и причините, които влияят върху процесите и резултатите на фирмата. Изследване на факторите и последващия

анализ може да послужи не само като база за вземане на едно или друго управленско решение, но може да бъде и в основата на вземането на стратегически решения или изцяло нови стратегии.

4. Научни и приложни приноси

Претенциите на докторанта **инж. Владислава Атанасова Гогова - Илиева** са представени в пет точки. Приносите са изцяло с научно-приложен характер, като обобщават реализирането и отразяват в пълна степен поставени при разработването на дисертационния труд задачи. Научно-приложните приноси допълват и обогатяват познанията в областта на устойчивостта на малката строителна фирма в конкурентната борба. Разработен е модел и са групирани елементите на вътрешната среда в четири основни групи, като предпоставка за конкурентни предимства на фирмата, определени са група фактори с най – голяма тежест на влияние върху конкурентоспособността, разработен е алгоритъм за оценка на фактори на конкурентоспособността в строителните фирми.

Въз основа на систематизиране на теоретичните постановки в областта на конкуренцията и конкурентоспособността, са предложени обобщени дефиниции за разглежданите категории, в контекста на строителната фирма.

5. Автореферат

Авторефератът се състои от 48 страници, като текстът коректно отразява съществени части на дисертационния труд. Включени са основни схеми, графики, таблици и формули. Авторефератът представя всички глави и основни точки, междинни изводи и заключения, общи изводи и заключения, претенции за научно-приложни приноси. Предоставя информация за публикациите по темата на дисертационния труд.

6. Публикации, свързани с дисертационния труд

Докторантът предоставя три публикации, свързани с темата на дисертацията. Публикациите са в съавторство. Всички публикации са доклади, изнесени пред Международни научни конференции.

7. Критични бележки и препоръки

Като основна препоръка към докторанта: задълбочаване на изследванията в областта многофакторния анализ, свързан конкурентната борба и устойчивостта на строителните фирми.

Препоръчвам да се прегледа още веднъж целия труд и се отстранят всички допуснати пунктуационни, граматични и други грешки.

Като допълваща препоръка: да се обогатяват във времето изследванията от различни реализирани проекти у нас и в чужбина.

Препоръчвам на инж. Владислава Гогова Илиева да оформи основните части от докторантурата в учебно пособие и монография.

8. Заключение

Изложеното в настоящето становище ми дава основание да потвърдя, че представеният от **инж. Владислава Атанасова Гогова - Илиева** дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на закона за

развитие на академичния състав в Република България, Правилника за развитие на академичния състав на ВСУ „Л. КАРАВЕЛОВ“.

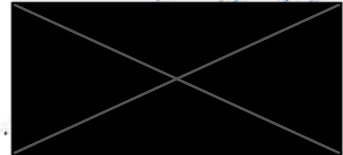
Инж. Владислава Гогова - Илиева се е справила успешно с поставените в дисертационния труд цел и задачи, като претенциите за принос са основателни.

Предлагам на уважаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на инж. Владислава Атанасова Гогова - Илиева в научното направление 5.7. „Архитектура, строителство и геодезия“ по научната специалност „Технология и механизация на строителното производство“

2.12.2021 г.

Гр. София

Изготвил:

/доц. д-р инж. Венцислав Стоянов/